

Ononentský nosudek na diplomovou práci

Martina Valentv. Bc

Bauhaus a reformní pedagogika v kontextu společenského vývoje konce 19. a počátku 20. století

Reformní pedagogika vnesla do pedagogického myšlení a školní praxe nové impulzy – svým způsobem znamenala výrazný zlom. Její inspirující význam přetrval dobu vzniku na začátku dvacátého století a je patrný i dnes. Mnoho z něho vešlo do pedagogiky a školy všeobecně, některé myšlenky jsou dnes dále rozvíjeny. Hlavní směry reformní pedagogiky mají dodnes své zastánce a jsou čas od času předmětem vzrušených diskusí. Ač se může zdát, že zde již vše podstatné bylo zpracováno, diplomová práce M. Valentv. dokládá, že tomu tak vůbec nemusí být. Analytické a kritické posouzení vztahu mezi reformní pedagogikou a významným kulturním počinem, jakým byl Bauhaus, to zajímavým způsobem dosvědčuje.

Celkově lze říci, že jde o práci důkladnou. Autor zpracoval poměrně velký rozsah literárních pramenů a s oporou o ně korektně tlumočil a porovnal přínosy reformní pedagogiky a Bauhausu. Nadto také zařadil tyto přínosy do historického kontextu politického a ideového, do kontextu dobového pedagogického myšlení a vývoje školy. Postup, který diplomant ve své diplomové práci realizoval, svědčí jak o jeho pracovitosti, tak i myšlenkové kultivovanosti a vnitřním zaujetí zvoleným tématem.

Práce, o celkovém rozsahu 149 stran, je rozvržena do pěti kapitol. - V úvodní podává charakteristiku tématu, ujasňuje zamýšlený postup. Konstatuje, že mu jde o odpověď na otázku, zda lze Bauhaus považovat za součást reformně pedagogického hnutí své doby; a pokud ano, pak v čem jsou jeho zvláštnosti. – Druhá kapitola podává historický pohled na německé císařství na přelomu 19. a 20. století, tedy v několika směrech charakterizuje společensko-kulturně politické pozadí, z něhož jak reformní pedagogika, tak Bauhaus vznikaly. - Návazná kapitola třetí podává pohled na německé školství, se zvláštním zřetelem k pedagogické koncepci J.F. Herbart, který je z podstatné části myšlenkově fundoval. - Poté autor přechází k připomenutí předchůdců reformního pedagogického myšlení a k tlumočení ducha doby a idejí, které vzniku reformních pedagogických hnutí bezprostředně předcházely, případně je pomáhaly konstituovat. - Nejrozsáhlejší je pátá kapitola. Představuje bezmála polovinu celé práce. Zprvu je zde prezentována charakteristika Bauhausu, života a díla jeho vůdčích reprezentantů, ideových dominant a v pointě především jeho pedagogiky a školy.

Následuje charakteristika tří významných reformně pedagogických koncepcí, respektive škol, spjatých se jmény Marie Montessori, Rudolfa Steinera a Georga Kerchensteinera. – Závěrečná šestá kapitola je věnována komparaci koncepcí Bauhasu a uvedených tří reformně pedagogických směrů, s cílem odpovědět na otázky, položené v úvodu díla. Jsou porovnávána řešení vybraných pedagogických témat, jimž se tyto směry zabývaly, ale také na příklad přístupy k širšímu okruhu dobových témat, například k ženské otázce, technickému pokroku, spirituální dimenzi života člověka. Autor nakonec konstatuje, že Bauhaus plně přináší do kontextu reformní pedagogiky a že v něm zaujímá specifickou pozici. Analýzy závěrečné kapitoly jsou bezesporu obohacením toho, co u nás bylo v literatuře k reformní pedagogice prezentováno. Autor v úvodu vyjádřil přání, vyplnit svou prací jistou mezeru v bádání k dané problematice. To se mu podařilo. – Použitá literatura je dobře vybrána a je také patřičně rozsáhlá.

K práci nemám žádné zpochybnující výhrady. Uvedu jen tři poznámky, které by mohly iniciovat zajímavou diskusi, či které vyjadřují mé osobní názory k některým pasážím práce.

1. Soudím, že reformní pedagogické hnutí nevyvěrá jen z duchového a politického klimatu přelomu století. Nesmíme zapomínat, že jeho vzniku předcházela první světová válka – ta byla v mnohém spouštěčem reformních snah. Jednoznačně patrné je to u Steinera – východiskem z poválečného traumatu a bezvýchodnosti perspektiv má být především nová pedagogika, napomáhající zrodu nového člověka.
2. Autor připomíná význam C.G.Junga. Jde zajisté o psychologa a myslitele mimořádného významu. Domnívám se ale, že pokud jde o zrod reformní pedagogiky (a Bauhasu) není jeho vliv nijak zvlášť patrný. Už i proto, že Jung měl zejména na mysli člověka v krizi středního věku – dětství, výchova a škola byly pro něho okrajovým tématem. Pokud se dítětem zabýval, pak to byl archetyp dítěte, ne tak reálné dítě v ontogeneze. Spíše – soudím – by na jeho místo patřil A.Adler.
3. Bylo by zajímavé hledat odpověď na otázku, proč Bauhaus nikdy není zmiňován v přehledech reformních pedagogických hnutí. Také ani ve velkých monografiích vůdčích osobností reformní pedagogiky nejsou zmiňovány kontakty s Bauhausem. Tato otázka se vtírá tím více, čím jednoznačněji diplomant završuje své analýzy konstatováním, že je reformním hnutím.

Závěrem

Předložená práce pana Martina Valenty, Bc jednoznačně odpovídá nárokům na práce diplomové. Svědčí o svědomitém, inteligentním a poučeném přístupu ke zpracování zvoleného tématu. Vyplňuje mezeru v chápání reformně pedagogických hnutí, argumentovaným poukazem na období mezi nimi a Bauhausem – v tom je její cenný přínos. Hodnotím ji jako výbornou.

Univerzita Karlova v Praze – Pedagogická fakulta

V Praze, 31.1. 2006